

Vodja projekta: Neža Kravos - Uredništvo: Breda Susič

Lektoriranje: Valentina Oblak - Grafično oblikovanje: Matija Grgič

kozazivipisanabeseda@gmail.com - ISSN 2039-9316

Še bogatejša Rast!

Cvetoči april je potrkal na vrata in nas pozdravil z novo zanimivo številko Rasti. V tem in minulem mesecu smo imeli razne časnikarske delavnice, na katerih smo se veliko novega naučili. Delavnice prireja društvo MOSP v sklopu projekta Ko zaživi pisana beseda. Ena izmed delavnic je potekala v petek, 25. marca, in jo je vodil časnikar Matjaž Rustja, ki nam je predstavil, kako poteka podajanje novic na televizij, in je razkril zanimivosti tega medija. V petek, 8. aprila, smo imeli delavnico, na kateri smo z radijsko in televizijsko voditeljico Valentino Oblak odkrivali, kaj je pomembno pri radijski oddaji in smo največ časa posvetili nastavitvi, tonu in barvi glasu, saj je le ta bistven za radio.

V novi številki Rasti pa se bomo posvetili najrazličnejšim argumentom. O športu sta pisali Neža in Mojca. Neža je v svojem članku razmišljala o vlogi športa pri krepitvi narodne zavesti. Mojca pa je pisala o doživetju velikega slovenskega praznika ob skakalnici v Planici, ko je slovenski smučarski skakalec Peter Prevc zmagal

svetovno prvenstvo in je s tem povzdignil slovensko ime na svetovno raven športnih dosežkov. Urška pa nam bo predstavila svoj intervju s članicama MOSP-a, ki sta se udeležili srečanja

mladih evropskih manjšin Esterseminar. O muzikalu Cvetje v jeseni je pisal Gabriel, ki je v članek vključil intervju s protagonistoma. S tokratno Rastjo bomo uvedli novo rubriko, ki nas bo spremljala še v naslednjih številkah, v kateri bo govor o modi. V tokratni izdaji bo Tina spregovorila o tem, koliko drži pregovor »Obleka ne naredi človeka«, pravzaprav bo dokazala, da je res ravno obratno! V naslednjih številkah Rasti pa bom sama predstavila modne bloge, Svetlana, Veronika in Giorgia so tudi napisale članke v zvezi z modo, v katere so vključile tudi razne intervjuje.

Pri prisanju člankov se je vsa naša ekipa potrudila. Upam, da vam bodo naši zapisi ugajali in da se boste pri branju kaj novega naučili in izvedeli.

Veronica Piredda

Šport in krepitev narodne zavesti

Vsak Slovenec rad sliši slovensko himno. Melodija mu vsakič pride do srca, ponosen je na svoj narod, na besede, ki jih poje. Vse to je še posebno res, ko sliši himno ob kakem posebnem dogodku, uspehu kakega pomembnega Slovenca. V zadnjih letih se nam je to pogosto dogajalo, predvsem v zimskem času. Ob sobotah in nedeljah smo vsi sedeli pred televizorjem, gledali, kako se po strmih belih klancih spušča Tina Maze, v upanju, da bosta njena hitrost in spretnost zadostna za končno zmago, kako Filip Flisar noro drvi in skače, da bi premagal ostale tri tekmece in si zagotovil nastop v naslednji fazi, kako se Peter Prevc, Robi Kranjec in drugi Sloven-

ci spuščajo z letalnice, in potem kot orli poletijo do razdalje dvesto petdesetih metrov.

Takrat lahko zares rečemo, da srca Slovencev bijejo kot eno v ponos domovini. To sem še močneje začutila letos na koncu marca, ko sem se z družino odpravila na finalno tekmo iz smučarskih poletov v Planico. Tam smo se Slovenci začeli zbirati že pred zoro, da bi si zagotovili mesto v prvi vrsti. Najprej smo bili še vsi zelo zaspani, ko pa se je ob sončnem vzhodu oglasil napovedovalec s pozdravom »Dobro jutro, Slovenci!«, je vsak izmed nas pokazal svojo navijaško plat. Že takrat smo prvič zapeli Zdravljico in tako vsem ostalim, ki pa jih je bilo kar malo, dokazali, da smo

pripravljeni na trenutek, ko bo Peter Prevc dvignil v svoje roke za nas težko pričakovani veliki kristalni globus.

Zanimivo je bilo, da smo se tam zbrali Slovenci z vseh koncev, tako iz matične države kot iz zamejstva, a razlik med nami ni bilo: čutili smo le to, da pripadamo istemu narodu in da smo tam iz istega razloga. Ponosno smo dvigali v zrak slovenske zastave, peli himno in bučno navijali. Narod je namreč nekaj, kar presega državne meje, ne pozna jih. Saj nismo mi krivi za to, da »so nas zgodovinski dogodki ločili od osrednjega jedra in nas postavili na drugo stran, na italijansko stran«, kot je poudaril Predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Ivan Peterlin v svojem govoru ob povratku iz Planice.

Ponosni moramo biti na to, da pripadamo narodu, ki ga taki dogodki združijo, ne glede na različna mišljenja in nagnjenja vsakega posameznika. V Planici smo se namreč zbrali res vsi, a ponosno lahko rečem, da smo bili Primorci najglasnejši, če že ne najštevilnejši. Že samo iz Tržaške in Goriške je šlo več avtobusov! Če sem do danes upoštevala za simbole slovenskega naroda plapolajočo zastavo, donečo himno, slovenske gore z mogočnim Triglavom v ospredju, plemenitega kralja Matjaža, nageljne, mesta in podeželje, moram od te svoje izkušnje dalje reči, da je simbol slovenstva tudi Planica. Le kdo ne pozna Avenikove pesmi s tem naslovom? Na spletu sem zasledila celo izjavo, da je Planica neke vrste alternativa Triglavu za tiste, ki niso hribolazci. Če že ne gre vsak na Triglav, zakaj ne bi šel vsaj v Planico?

ZIMSKA

PRAVLJICA

Kljub temu, da ta mesec mineva štiristo let od smrti največjega svetovnega dramatika Williama Shakespeara, se naslov mojega članka ne nanaša na eno od njegovih dram, pač pa na pravljico vzdušje, ki smo mu bili priča pod smučarsko letalnico v Planici.

Sonce ni še vzšlo, ko smo se v nedeljo, 20. marca, največji ljubitelji slovenskega športa zbrali na Trgu Oberdan, da bi se odpeljali gledat finale svetovnega pokala v smučarskih skokih. Največ zaslug za to, da se je kljub tako zgodnji uri v Trstu zbralo dovolj ljudi, da smo napolnili kar dva avtobusa, ima zagotovo smučarski skakalec Peter Prevc, ki nas je že celo sezono navduševal z izjemnimi nastopi in si je torej že nekaj tekem pred koncem prvenstva zagotovil veliki, nato pa še mali kristalni globus. Ob tem pa je s skupno petnajstimi zmagami in 2303 točkami podrl marsikateri rekord.

Mislím, da si organizatorji dogodka vsekakor zaslužijo veliko pohvalo, saj so se znašli kljub rekordnemu številu obiskovalcev, organizirali so prevoze in parkirišča ter stalno skrbeli za varnost na prizorišču. Že nekaj po sedmi uri zjutraj, ko smo prispeli v dolino pod Poncami, je bilo tam zbranih kar nekaj navijačev, kljub temu, da se je tekma začela šele ob desetih. Vzdušje je bilo že takrat zares izjemno. Pod planiško velikanko je bilo pravo morje slovenskih zastav, kar je ustvarilo neverjeten pogled. Ko so skočili tisti štirje izmed slovenskih skakalcev, ki so tekmovali na tem velikem finalu, si se moral zaradi vseh teh mahajočih zastav nekoliko naprezati, da si videl, kje so

sploh pristali, a to sploh ni bilo moteče. Čeprav se strinjam s tistimi, ki trdijo, da je doma na kavču, kjer na televizijskem zaslonu vse vidiš od blizu, veliko udobneje gledati skoke kot v živo, mi sploh ni žal, da sem se udeležila tekme: nič namreč ne more odtehtati vzdušja, ki je tisto sončno nedeljo vladalo v Planici. Bilo je izjemno čustveno, saj se je pod Poncami zbralo več kot 30.000 Slovencev, ki so dihali kot eden. Obenem pa so nam naši skakalci še zadnjič v sezoni dali razlog za veselje, saj so poskrbeli za dvojno slovensko zmago: s prvim mestom je Peter Prevc kronal izjemno sezono, na drugo mesto pa je poletel Robert Kranjec. Ob nagrajevanju smo zato imeli priložnost večkrat poslušati Zdravljico, s katero so počastili zmagovalce tako na posamezni tekmi kot v skupnem seštevku.

Najlepši trenutek dneva pa je bil, po mojem mnenju, ko smo vsi skupaj v čast slovenskim skakalcem zapeli Zdravljico. Kot sem omenila, smo slovensko himno zaradi Prečevih uspehov poslušali kar nekajkrat, a tista, ki mi bo ostala najbolj v spominu, je Zdravljica, ki smo jo navijači zapeli a capella. Ko nekaj tisoč ljudi v en glas zapoje državno himno, ustvari zares čustveno, neponovljivo vzdušje. Zdi se mi, da je lahko Prevc zelo hvaležen za vso podporo, ki jo je dobil (in sodeč po intervjujih, je tako), istočasno pa moramo mi biti njemu hvaležni za vse nepozabne trenutke, ki smo jih po njegovi zaslugi vsi doživeli. Slovenski športniki so namreč še enkrat dokazali, da oni zmorejo nekaj, kar ni še uspelo nobenemu politiku: združiti Slovenijo.

YENOV SEMINAR TOKRAT MED MADŽARSKIMI NEMCI V PÉCSU

Na letošnjem YEN-ovem velikonočnem seminarju v Pécsu na Madžarskem sta sodelovali tudi Ester Gomesel in Nastja Slavec – in to po zaslugi društva MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti) iz Trsta. Yen – Youth of European Nationalities – je krovna organizacija mladinskih organizacij manjšin iz vse Evrope od Rusije do Albanije, preko Francije do Švedske. Yen vsako leto organizira več seminarjev, srečanj, delavnic, najpomembnejši dogodek pa je Easterseminar ali velikonočni seminar, ki se imenuje tako, ker se vsako leto vrši tik pred velikonočnimi prazniki. Srečanja se udeležujejo predstavniki vseh včlanjenih mladinskih organizacij, gostijo pa ga izmenično različne manjšine, torej vsakič v drugi državi in pri drugi manjšini. Tudi MOSP se s svojimi predstavniki redno udeležuje velikonočnih seminarjev, pa tudi drugih srečanj in delavnic. Ester in Nastja sta se z letošnjega velikonočnega seminarja vrnili zelo navdušeni in pripravljeni, da še kdaj sodelujeta na YEN-ovih seminarjih. V našem intervjuju se lahko še sami prepričate, zakaj sta tako navdušeni nad to pobudo.

Zakaj si se odločila, da boš sodelovala z YEN-om?

Ester: Odločila sem se, da bom sodelovala z YEN-om, ker se mi zdi YEN s svojimi projekti in seminarji ena izmed najbolj zanimivih izkušenj, ki jih lahko doživi mlada oseba. To je priložnost, s pomočjo katere lahko pride mladina v stik z mladimi iz drugih realnosti v Evropi. In verjemite, neverjetno je, koliko lahko drugačnost združuje ljudi.

Nastja: Že od nekdaj me navdušuje spoznavanje različnih manjšin ter opazovanje prepletanj kultur in jezikov. To je verjetno posledica tega, da sem sama manjšinka – že v otroštvu se mi je zdelo, da lahko manjšinci razvijemo posebno rahločutnost in dojemljivost do drugega/drugačnega, do čustvenih vidikov jezika in identitete. Obenem pa sem se doma, znotraj manjšine, pogosto počutila precej omejeno – zdelo se mi je, da se nič ne dogaja, da nimam prostora za razvoj. No, ko sem pred tremi leti razmišljala o tem, da bi rada pridobila kako novo mednarodno izkušnjo, sem na Facebooku povsem nepričakovano prejela vabilo na YEN-ov velikonočni seminar. Bilo je kot nalašč! Takoj sem bila za!

Je to tvoja prva izkušnja z YEN-om?

Ester: To je bila moja tretja izkušnja z YEN-om, ampak prvi velikonočni seminar, ker sem se prej udeležila le dveh poletnih projektov, imenujejo jih Voices of Europe (gre za pevski seminar, na katerem pripadniki različnih manjšin vadijo in nastopijo v priložnostnem

zboru, istočasno pa spoznavajo kulturo in kraje kakšne manjšine ter njihove pesmi – op. ur.). Udeležila sem se jih v letih 2012 in 2014. Zaradi tega sem bila zdaj vseeno nekakšen "novinček", kot oni pravijo, "newbie", ker je bil to moj prvi uradni seminar.

Nastja: Ne, z YENom in z MOSP-ovo mednarodno delavnico sodelujem že tri leta. Udeležila sem se že seminarjev v Friziji na Nizozemskem in pri Retoromancih v Švici. Vsakič je drugače in vedno je super. Na žalost pa me ni bilo doma v Trstu, ko je bil tu februarja 2014 seminar, saj sem bila takrat na erasmusu.

Kaj ti je ostalo najbolj v spominu?

Ester: Najbolj mi bodo ostali v spominu vsi pogovori, ki sem jih imela s tamkajšnjimi ljudmi. Spoznala sem veliko originalnih, dobesedno edinstvenih ljudi. Veliko je bilo smeha, veliko je bilo neprespanosti in veliko je bilo tudi dela. Brez vseh tistih ljudi bi bilo vse nedvomno težje in manj zabavno.

Nastja: Joj, to je težko vprašanje! Teden dni v Pécsu je bil poln doživetij. Nešteto drobnih, svetlih in smešnih trenutkov se mi kopiči v spominu ... Ob tem pa še veliko anekdot in zanimivosti o madžarskih Nemcih ... Lahko bi rekla, da je najmočnejši in najznačilnejši občutek povezanosti in medsebojnega sprejemanja. Čudovito je, kako se lahko tako globoko razumeš z ljudmi, ki jih komaj poznaš, saj so vsi manjšinci. Tako kot med plesanjem kola, ki smo ga vsi skupaj večkrat splekli na Exchange marketu (to je večer, na katerem

se vsaka manjšina predstavi ter ponudi svoje tipične proizvode). Te trenutke pristnega veselja bi rada čim dlje obdržala v sebi.

Opažaš veliko razlik med pripadniki različnih narodnih manjšin?

Ester: Razlik je veliko, tako v samih organizacijah kot v mladih. Živimo na različnih koncih Evrope, to se pravi, da imamo različne navade, različne jezike in različna kulturna bogastva. Vendar prav temu služi YEN: treba je spoznavati razlike, da se lahko od njih kaj pametnega in lepega naučimo. Zelo smo drugačni med sabo, ampak cilj je ta, da se naučimo razlik in sprejememo drugačne ideje, ne da bi pri tem zavrgli svojih.

Nastja: To pa je vprašanje za antropološko razpravo. Ja, opažam razlike. Vsi se sicer opredeljujejo kot pripadnike manjšine, vendar sta čustveni pomen in konkretna »vsebina« te pripadnosti lahko zelo različna. Pogosto sta povezana z zgodovino, stopnjo zaščite in pravicami, ki jih manjšina uživa. Zanimivo je, kako se razlike v doživljanju identitete razodevajo preko naključnih pogovorov in opažanj.

Kaj misliš, da ti lahko pusti takšna izkušnja?

Ester: Taka izkušnja nedvomno pusti veliko lepih spominov, obenem pa tudi ogromno motivacije za vnaprej. Osebnost sem zdaj bolj zavedna, ponosna na svojo etnično pripadnost, bolj vesela, da pripadam manjšini in da živim v kraju, kjer lahko stopam v stik z dvema kulturama. Obenem se zdaj veliko bolj zavedam potrebe po spodbujanju mladih, da so kulturno dejavni.

Nastja: Sodelovanje pri YEN-u zagotovo bogati curriculum, saj ti – posebno v workshopih – omogoča razvoj številnih spretnosti in veščin (kot npr. komunikacija v več jezikih, izkušnje z organizacijo dogodkov). Vendar je po moje najpomembnejše to, da se domov vrneš poln motivacije, z zavestjo, da nisi sam in da je biti manjšinec lahko prednost.

Bi se rada še kdaj udeležila česa podobnega?

Ester: Seveda! Nujno!

Nastja: Seveda. Pravzaprav sem celo poskrbela za to, da se bom YEN-ovih srečanj morala udeležiti tudi v prihodnje. Na Velikonočnem seminarju smo namreč imeli tudi občni zbor, na katerem so me izvolili v »working group« (delovno skupino) za integracijo organizacij članic. To je ena od treh YEN-ovih delovnih skupin, skrbi pa za pridobivanje novih članic ter za ohranjanje stikov in spodbujanje t. i. »spečih«,

nedejavnih članic. Moja (ne prav) skrita želja pa je ta, da bi v MOSP-ovi mednarodni delavnici zbrali tako ekipo, da bi nam uspelo organizirati enega od YEN-ovih pomembnejših seminarjev (kot sta velikonočni ali jesenski seminar). Bilo bi mi v ponos, če bi lahko ostalim yenovcem predstavila Trst in našo manjšino.

Svetuješ to izkušnjo tudi drugim? Predvsem komu?

Ester: To izkušnjo svetujem vsem, prav vsem mladim, ki želijo spoznavati svet v vseh svojih barvah, ki želijo spoznavati realnost, ki jih obkroža, ki želijo spoznavanja z drugimi ljudmi, ki so, tako kot oni, mladi in aktivni! Predvsem pa to izkušnjo svetujem vsem, prav vsem mladim. Potrebni smo bolj širokega in odprtega pogleda na svet v današnji družbi, kajti ne smemo dovoliti, da bi se ta zaprla. Čim bolj se razlikujemo, tem bolj smo povezani in tem manj možnosti imamo, da bi padli. Če pa bi slučajno padli, bi vseeno imeli veliko rok, ki bi nas zadržale in pomagale.

Nastja: Sodelovanje na YEN-ovih seminarjih svetujem vsem mladim, ki bi radi svojo izkušnjo biti manjšinec ali manjšinka prenesli na višjo, evropsko oz. mednarodno raven; ki jim mogoče delovanje v domačem okolju ni dovolj; ki so vsaj malo pogumni in jih žene radovednost; ki jim ne gre le za enkratni izlet, temveč so pripravljeni resno sodelovati in izmenjavati izkušnje ter bi s pridobljenim znanjem radi pomagali svoji skupnosti; ki se radi pogovarjajo v več jezikih hkrati, pa čeprav premešajo besede; ki svoje »manjšinskosti« nočejo več doživljati kot breme ali omejenost, temveč kot prednost, saj so lahko del velike YEN-ove družine ... Ki imajo mogoče svoj avto, tako da nam naslednjič ne bo treba preskakovati z enega vlaka na drugega, natovorjeni s knjigami, vinom in poticami ... (Seveda se šalim...!). Glede na to, da nas je večina študentov, bo dobro, če omenim, da nam YEN navadno povrne polovico potnih stroškov. Lepo bi bilo, če bi nas tudi domače organizacije bolj podprle, tako kot se dogaja pri drugih manjšinah. Sem koga prepričala, da se pridruži naši mednarodni delavnici? Lahko nas poišče na Facebook strani »Tudi mi smo YEN«.

Urška Petaros

Pomlad žensk - Vrtnice na obzorju

V kavarni San Marco v Trstu

V organizaciji Slovenskega kulturnega kluba ob zamisli ge. Elene Cerkveniĉ je v ĉetrtek, 24.

marca, potekal veĉer Vrtnice na obzorju v kavarni San Marco. Protagonistke so bile slovenske pesnice, ki ustvarjajo v Furlaniji Julijski krajini, recitatorji pa Jasmina Gruden, Ksenija Kosmaĉ, Nejc Kravos in Ksenija Vremec.

V uvodnem delu je številno publiko pozdravila tržaška podžupanja Fabiana Martini. Nakar so mladi recitatorji na kratko predstavili posamezne pesnice ter v slovenščini in italijanščini deklamirali eno poezijo od vsake. Recitali so dela Tržaĉank Majde Artaĉ, Alenke Rebula in Irene Žerjal, režijanske pesnice Silvine Paletti ter Beneĉank Marine Cernetig in Andreine Trusgnach. Zadnji dve sta sami prebrali svoji pesmi in tako priĉarali vzdušje Nediških dolin. Branje poezij sta popestrila še harmonikarja Ivana Kreševič in Riccardo Crucil, uĉenca Glasbene matice iz razreda prof. Fulvia Jurinĉiĉa.

V prvem delu veĉera je gledališka igralka SSG-ja Nikla Petruška Panizon podala uvodno razmišljanje. Dejala je, da moramo stopiti v stik z notranjo moĉjo, ki je še posebno izrazita pri ženskah, in tako izbrati možnost, ki nam jo narekuje srce. Vsakdo se mora sam odloĉiti, katera ĉustva in cilje bo upošteval. Povabila nas je, naj v oĉeh soĉloveka vidimo tudi del sebe; saj se nam to, kar dajemo, tudi vraĉa. Dogodek je spadal v niz Pomlad žensk, priredila pa sta ga Komisija za enake možnosti Pokrajine Trst in Slovenski kulturni klub.

Za komentar veĉera smo povprašali dve recitatorki in režiserko gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba.

Jasmina Gruden se ob univerzitetnem študiju posveĉa raznim dejavnostim. Na uspelem veĉeru z naslovom Vrtnice na obzorju je povezovala spored in sodelovala z branjem pesmi.

Kaj meniš o tej pobudi?

Jasmina G.: Veĉkrat ne pomislimo, da imamo med nami veliko zamejskih pesnic, ki so premalo ovrednotene in poznane tudi v naši skupnosti in predvsem v pretežno italijanskem okolju. V ĉast nam je bilo, da je bila med nami gledališka igralka Nikla Petruška Panizon. Veseli smo bili tudi prisotnosti uĉencev Glasbene matice, ki sta poskrbela za glasbene toĉke.

Predstavitve in pesmi je brala tudi Ksenija Vremec, letošnja maturantka na znanstvenem liceju. Zamejske pesnice imajo svojo valenco. Si ĉutila to kot breme ob recitiranju njihove poezije? Ti je bila katera od poezij posebno všeĉ?

Ksenija V.: Meni se zdi, da je bila lepa pobuda, ponosna sem, da se je to zgodilo. Vse pesmi, ki sem jih prebrala, so mi bile všeĉ. Poleg tega me je veselila tudi prisotnost Nikle Petruške Panizon, ker jo cenim kot gledališko igralko.

Kaj pravi o veĉeru Maruška Guštin, režiserka gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba? Dogodek je bil na pobudo Elene Cerkveniĉ vkljuĉen na Tržaški pokrajini v koledar Pomladi žensk 2016. Zakaj ste se odloĉili, da se odzovete na tako pobudo?

Maruška G.: Ćlani Skk smo se odzvali na povabilo gospe Elene Cerkveniĉ in pristopili k pobudi, ki se nam je zdela zelo lepa, hkrati pa tudi pomembna, saj je slovenska beseda zazvenela v središču mesta.

Slovenski klasik v novi preobleki

»Pretresla me je ljubezen, enaka viharju, enaka nevihti! Prišla je pozno, prav tako je prišla, kakor pride časih kako cvetje v pozni jeseni. Sadu ni rodila, kakor ga ne rodi jesenski cvet.« Večina od vas je lahko razumela, da gre za odlomek iz povesti Cvetje v jeseni izpod peresa Ivana Tavčarja iz daljnega leta 1917. Leta 1973 so po njej že posneli film, v letu 2014 pa je prišlo do zamisli, da bi lahko iz knjige ustvarili muzikal.

Janez je ljubljanski odvetnik, ki pri 38-ih letih ni še dobil boljše polovice. Zato se odloči, da si vzame krajši dopust in odpotuje na Jelovo Brdo, v svoj rodni kraj. Tam spet vidi bratranca Boštjana in druge sorodnike, najbolj pa je vesel, ko se spet sreča z Meto, Boštjanovo hčerjo. V njo se tudi zaljubi (prav tako ona vanj), a nočeta razkriti ljubezni širši skupnosti, kot je, recimo, družina. Janez se spet vrne zaradi družbenih obveznosti v Ljubljano.

Čez nekaj časa ga obišče Boštjanov hlapec Danijel, ki mu ponuja nakup svoje domačije. Janez se za to odloči in hoče novost razodeti Meti in jo ob tem vprašati, ali bi ga vzela za moža. Vse pa se zelo slabo konča, saj Meta od prevelike sreče umre, zato pa se potrži Janez vrne v Ljubljano.

V muzikalu igrajo Matjaž Robavs in Domen Križaj v vlogi Janeza, Nina Pušlar in Maja Martina Merljak kot Meta, Jure Ivanušič kot Danijel, Alenka Kozolc kot njegova žena Liza ter Marjan Bunič kot Boštjan. V stranskih vlogah pa še Lucija Grm, Ana Ferme, Asja Potisek, Maša Tiselj, Nives Mikulin, Alen Kofol, Klemen Černe in Srđan Milovanović.

Drugače pa dobimo še Vojka Anzeljc kot režiserja, Matjaža Vlašiča kot skladatelja, Janeza Usenika kot dramaturga, Simona Dvoršaka kot dirigenta, Željko Predojevič kot mentorico petja, Miha Krušiča kot koreografa ter Mišo Stanko Lukašev kot producentko. V Sloveniji je predstava postala prava uspešnica, saj so jo ponovili že več kot stokrat. V prejšnjih mesecih pa je prišla tudi na zamejske odre. Tako je 28. februarja bila na gostovanju v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž, 22. ter 23. marca v Kulturnem domu v Trstu, kjer je doživel pravo stoječo ovacijo, ter 19. aprila spet v Gorici.

Pred prvo tržaško uprizoritvijo smo opravili krajši intervju z Matjažem Robavsom in Nino Pušlar, ki igrata glavna junaka Janeza in Meto. Vabilo na pogovor sta zelo velikodušno sprejela.

Kako bi v enem stavku opisala vsebino predstave?

MATJAŽ: Predstava je naše življenje, je zgodba otroštva, študijskega časa, poklica, predvsem pa je zgodba neskončnega hrepenenja po tistem, česar človek po navadi nima. To je pa tista najbolj iskrena ljubezen, po kateri vsak hrepeni.

NINA: Predstava je po mojem odsev našega vsakdana, saj je ta dogodek prisoten tudi v današnjih dneh, se lahko večkrat v njem dobi delček naših čustev.

Ste pričakovali tolikšen uspeh, ko je predstava doživela že več kot sto ponovitev?

M.: Pravzaprav nismo v produkcijo tega muzikala šli z namenom, koliko bo predstav, ampak nam je bilo pomembno, da smo v vsaki predstavi, v kateri igramo, iskreni, saj če to iskrenost ljudje zaznajo, potem ni dvoma, da predstava doživi velik uspeh.

N.: Vsekakor nismo pričakovali tolikšnega uspeha, katerega smo, seveda, zelo veseli in na njega zelo ponosni. Število ponovitev pa dokazuje, da se je predstava ljudem vtisnila v srce.

Kako je bilo pri usklajevanju petja z igranjem in obratno?

M.: Pravzaprav to ni bilo nič novega, saj sem že v nekaj opernih predstavah pel, pa čeprav je to meni nova zvrst. Celotna ekipa muzikla pa je tako prijetna, da sem se hitro navadili na to spremembo.

N.: Moram reči, da je nekaj treme na začetku bilo, saj sem prej nastopala v drugačnih vodah, kot npr. na Emi in na Slovenski popevki, a sem jo s časom in tolikimi ponovitvami že predelala in gre zdaj kot po olju.

Slovenci so predstavo sprejeli zelo dobro. Kaj menita o »zamejski« publik?

M.: Ja, ne glede na to, kje nastopamo, nam gre zato, da v ljudeh spodbudimo pozitivno čustvo, čustvo po nečem lepšem, po iskreni ljubezni. In če nam to uspe prebuditi v ljudeh, je vseeno ali smo na tej ali na oni strani t. i. meje.

N.: V to ne spada dejstvo, kje smo, če v matici ali v zamejstvu, ampak če se gledalci počutijo kot doma, kar se je zgodilo v Gorici in, upam, se bo zgodilo tudi danes v Trstu.

Kateri je vaš najljubši odlomek predstave?

M.: Najbolj me seveda nagovori odlomek, v katerem Janez hrepeni po Meti, vsekakor pa finalna pesem (ki je meni najbolj pri srcu) je neki praktični povzetek zgodbe, katerega morala je, da bi spet vsi v sočloveku iskali samo dobro, si segli v roke in šli naproti boljši prihodnosti.

N.: Najbolj me je prevzel odlomek, ko gresta Janez in Meta skupaj k maši ter nato po njej, ko skupaj plešeta in Janez brani Meto pred drugimi, ko jo ti zafrkavajo.

Kot smo lahko videli v zadnjih letih, žanje žanr muzikla velik uspeh v Sloveniji; bi morali po vašem mnenju ustvariti več glasbenih predstav, izpeljanih tudi iz drugih slovenskih klasikov?

M.: Se mi zdi, da, če ljudstvo pokaže potrebo po tem žanru, zakaj jim ne bi ustregli? Z uspehom naše predstave pa se kaže, da so bili ljudje lačni zgodbe Cvetja v jeseni v neki novi preobleki. Skupaj z ansamblom in sodelavci pa sem pripravljen sprejeti tudi kako novo produkcijo, ki se bo sigurno zgodila.

N.: Po mojem bi moral biti ta žanr bolj prisoten na slovenskih odrih (pa čeprav ga, predvsem, zadnja leta najdemo večkrat na sporedu), prav glede muzikla je v pripravi nova predstava, o kateri bom spregovorila kdaj drugič.

Cvetje v jeseni

Gabriel Milič

Kako obleka vpliva na naše obnašanje

Ko obleka spregovori našim možganom

Že kar nekaj let je vsesplošno znano, da povedo naše obleke o nas tudi tisto, kar niti naše besede ne. Vse v njih ima sporočilo: kroj, barva, itn. Po novem pa vemo, da naša obleka ima velik učinek tudi na nas same. Psihologa in profesorja na Univerzi Northwestern, Hajo Adam in Adam Galinsky, sta pred kratkim odkrila, da v resnici to, v kar smo oblečeni, vpliva tudi na naše obnašanje. Hipotezo so potrdili tudi razni poizkusi, ki sta jih vodila psihologa: v prvem eksperimentu sta eni skupini študentov razdelila bele halje, druga skupina pa je ostala oblečena v neformalna oblačila. Obe skupini sta morali izpeljati test za merjenje pozornosti. Tisti študentje, ki so nosili haljo, so storili polovico manj napak od ostalih. V drugem eksperimentu pa sta znanstvenika razdelila vsem isto haljo, toda jo je prva skupina le gledala, drugi skupini je bilo rečeno, da je to zdravniška halja, tretji pa, da je to slikarska halja. Pri testu so »zdravniki« imeli manj napak od »slikarjev«, največ napak pa so imeli tisti, ki so haljo le gledali. Psihologa sta rezultate raziskave razložila rekoč, da je bil ta precej predvidljiv, kajti vsaki obleki dajemo simbolični pomen:

zdravnik naj bi bil na primer zelo učen in natančen, itn. Zaradi tega, ko nosimo obleke, ki so značilne za določeno okolje ali za specifične priložnosti, se uživimo v vlogo in se obnašamo, kot bi se stereotipno obnašal človek, ki nosi take obleke. Druga raziskava, ki je bila lani izpeljana v ZDA, nam dokazuje, da se tudi z vsakdanjimi oblačil dogaja podobno: če se oblečemo bolj formalno, se tudi zrelejše obnašamo. Kot je rekel sam Galinsky, ljudje ne mislimo le s svojimi možgani, temveč tudi s svojim telesom: naše misli so povezane z doživetji našega telesa in jih potem možgani povezujejo z abstraktnimi koncepti. Zdaj pa je dokazano, da med ta doživetja spadajo tudi naša oblačila. Že zdavnaj smo vedeli, da si ljudje na podlagi oblek izdelamo določeno mnenje o osebi, ki jo imamo pred sabo. Po zadnjih doizvedbah in raziskavah pa se nam spontano porodi vprašanje: ali se ljudje do nas tako obnašajo, ker jim tako narekujejo obleke, ki smo si jih nadelili?

Tina Sbarbaro

